

KOIVISTON viesti

Nro 6 Kesäkuu 2022

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

Suome pääminister, Sanna Marin, urhoolline sotur luotiliveissä ko Ranska Jean d' Darc ikäkii rautapanssarissa aikoinaa, just tännää ko mie naputtele tätä tekstiä Viesti sinisel markinaalil, esiintyy Ukraina sankar-resitenti rinnal telkkaris ja yrittää selvittää, mitä Suomi vois viel tehdä Venämaa synkkää hyökkääjää vastaan taistelevvaa kansaa, auttaaksee ystävää hätäs. Suomal ei aikannaa löytynyt muuta auttajaa itse Pirru vastaa ko Pelsepup, mist hyväst meitä rangaistii loppupelis nii, et voittajat laskiit meijjät hävviäjii joukkoo.

Nyt maahatunkeutuja yrittää sammaa temppuu mitä Talin sottiin aikan Suomes - ahnehtii lissää maata koko keisaraikan kaapatu laaja Siperi lisäks, onha hänel sitä nii vähäse, et haluaa saaha es pikusorme verra lissää itä-Ukrainast itsellee, mitä hää läks muka auttamaa, ko ei oo pystyntkää kolmes kuus saamaa koko kättä, mitä yritti viikos.

Karjala tarkottaa montaa asjaa - se tarkottaa aluetta, se tarkottaa kieltä, se tarkottaa karjalaise heimo syvämmis asuvaa tunnetta, sen lauluja ja tarinoita. Nykysi Suome rajjoi sisäpuolel o Etelä ja Pohjois-Karjala maakunnat. Ja Vennäi puolel o se ns. "luovutettu Karjala", mikä jakautuu Karjala tasavalla Pohjois- eli Laatokka Karjala alueese ja eteläisee, Vennäi oblasti eli Leninraati alueese.

V. 1900 Suome P-Karjala alue ol 21.400 neliökm, mis ol 126.000 as (v.1910) ja sottiin alus 163.000 as ja E-Karjala 5.300 neliökm. 73.000 as ja 120.000 as.

Suomes puhutaa, et työllisyystilanne o huomattava hyvä justii nyt. Mitäs työ, arvosat lukijat, arvioitta, et - kui suur osa rosenteis ilmastun Pohjois-Karjala väestöst sai elanton v 1940 1) maa- ja metsätaouvvus, 2) teollisuuvve ja käsityö ja 3) kauppa paris? Ja entäs sit 4) -6) Etelä-Karjalas?

Nää numerojutut o kyl aina kamalii selvittää. Mut akus nyt joku teist täskii onnistuis saamaa selvil. Katsotaa sit seuraavas kuus, kuka osuis tästki jottai tähellistä selvittämää. Vaik saa sunna, mite nuo luvut vuosii mittaa kasvoit taik aleniit vuotee 1940 männes.

Martti Piela

Risti ja purje monumentti 30 vuotta 4.7.2022

Kolme vuosikymmentä sitten pystytettiin Koiviston graniittikirkon viereen Aila Salon taiteilijan kädestä syntynyt monumentti, jolle paljastus- ja luovutustilaisuudessa annettiin nimi "Risti ja Purje".

Koonnut Katariina Aaltonen

Patsasmonumentti luovutettiin Primorskin kaupungille toivotuksin, että monumenttia ja sen ympäristöä hoidettaisiin hyvin. Vastaanottajat lupasivat myös näin tehdä.

Ajatus muistopatsaan tekemisestä Koiviston kirkon vieressä olevan sankarihaudan paikalle lähti silloisen Koivisto Seuran puheenjohtajan Jorma Torkkelin ehdotuksesta seuran johtokunnan kokouksessa 22.4.1990.

Seuran johtokunta hyväksyi ehdotuksen ja esitti sen seuraavana päivänä pidetylle seuran vuosikokoukselle toteutettavaksi. Seuran johtokunta valitsi toimikunnan hoitamaan käytännön asiat monumentin pystytysasiassa.

Toimikuntaan valittiin Aila Salo, seuran puheenjohtaja Jorma Torkkeli sekä seuran jäsenet Eero Hovi ja Hannu Hilska. Oman seuran jäsentä taiteilija Aila Saloa pyydettiin ehdotuksen toteuttajaksi. Hän suostui tietämättä kaikkia harmeja, mitä hän sai kokea toiminnassaan.

Aila Salon työ eteni nopeasti. Jo Koivistolaisen Seuran kokouksessa 21.4.1991 hän esitteli pienoismallin tulevasta monumentista. Se hyväksyttiin ja johtokunta ryhtyi hoitamaan patsasasian luovutuskuntoon.

Aina on moittijiakin. Tulikohan joitakin henkilöitä sivuutettua joissakin asioissa vaiko mistä kaunaisuus.

Tämän kaunaisuuden sai kokea nimenomaan Aila Salo. Jotkut julkisesti pitivät

Muistomerkin rahoitus saatiin hoidetuksi jäsenten karttuksien käden ansiosta.

Kokonaiskustannukset olivat n. FIM 87.000,- Opetusministeriöltä saatiin avustusta FIM 17.000,- lahjoitukset jäsenistöltä olivat n. FIM 40.000,- (seuran jäsenistä lahjoituksen teki lähes 500 jäsentä) valokuvamyynnistä tuli FIM 6.500,- Koivistolaisten Seuralta saatiin FIM 24.500,- Muistomerkki-idea oli siis todella koko seuran hyväksymä toimenpide.

patsashanketta Ailan busineksena. Tosiasiassa Aila joutui palkkaamaan omaan työhönsä apulaisen, että voisi valvoa Imatralla veistettävänä olevan patsaan työn edistymistä. Aila ei saanut mitään korvausta taiteilijatyöstään. Jopa matkakulut Raumalta Imatralle hän hoiti itse. Normaalisti tilattuna tällainen veistos maksaisi n. FIM 0,5 milj.

Neuvottelut patsaan sijoittamispaikasta eivät tuottaneet ongelmia. Patsaan tieltä poistettiin jopa yksi sähköpylväs. Haudattujen nimiluettelon esiintymisen itse monumentissa paikalliset viranomaiset hylkäsivät jo ensineuvotteluissa. Monumentin yhteiseksi ideaksi tuli että se muistuttaa meitä kaikkia sodan aiheuttamista menetyksistä, mutta luosamalla uskoa ja toivoa purjeen paremmasta tulevaisuudesta.

Aila Salo suunnitteli myös kivitaulut, joihin olisi kirjattu sankarivainajien nimet. Taulut oli tarkoitus kiinnittää kirkon ulkoseinään.

Vuonna 1992 Neuvostoliitto muuttui Venäjäksi. Uumoiltiin vapaampia aikoja. Elämme myös nyt muutoksen aikaa, joka tuntuu arvaamattomalta.

Valmis monumentti.

Eero Hovi, Jorma Torkkeli ja Aila Salo tukijoukkoineen monumentilla.

Hannu Hilskan laatimasta monumentin historiasta alkusanat monumentin 10-vuotishistoriikista päivätynä 15. heinäkuuta 2002.

Muistopatsaan paljastustilaisuuden ohjelma

4.7.1992 KLO 14.00

Alkufanfaari – Juha Mikander

Tilaisuuden avaus – Primorsk-Koivisto seuran puheenjohtaja Irina Kolotovna

Patsaan luovutuspuhe – Koivistolaisen Seura r.y:n puheenjohtaja Jorma Torkkeli

Patsaan vastaanottopuhe – Primorskin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Natalja Klubkova

Vieraiden puheenvuorot – Karjalan Liitto r.y:n varapuheenjohtaja, ministeri Riitta Uosukainen

Viipurin raionin kulttuurijohtaja Soja Nikolaevna Fedosejva

Trumpettisoolo – ”Jean Sibelius: Finlandia, Hymni-osa”, Juha Mikander

Kenttähartaus (luterilainen)

fanfaari, virsi 170: 1 ja 4

puhe, piispa Erkki Kansanaho

virsi 584: 1-3

Kenttähartaus (ortodoksinen)

Venäjän Ortodoksinen Kirkon kirkkoherra isä Leonid, Viipuri

Kukkatervehdysten laskeminen

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Pyykkipäivä

Mökkioloissa pikkupyykkiä pestessä ajatukset veivät menneiden aikojen pyykkihuoltoon. Kuinka valtava työ on ollut pitää koko perhekunta puhtaissa vaatteissa ja lakanoissa. Oma työnsä on ollut vaatteiden valmistus, kankaiden kutominen, pellavien kasvattaminen, mutta pelkkä pyykin pesukin on ollut oma vaativa, aikaa ja voimia vievä työnsä. Sähköttömään aikaan on vaatteiden silittämiseen ja mankelointiin ollut omat keinonsa.

Vanhoissa albumeissa näkee mustavalkoisia valokuvia, jossa Koiviston rantakivillä on naisia ruudullisissa kesämekoissaan ja esiliinoissaan pyykkiä huuhtomassa. Rantanuotiolla pata porisee ja pyykejä keitellään puhtaaksi. Pyykkilauta laulaa ja voi vain kuvitella kuulevansa huivipäisten naisten keskinäistä jutustelua. Puhtaissa vesissä oli pyykki hyvä huuhtoa ja merituuli kuivatti lakanat vauhdilla. Pesuaineiden, suovan ja lipeän valmistus ja varsinkin lipeän käyttö on toki ollut oma haasteensa. Talvella olikin sitten kokonaan toinen juttu jäisissä avantovesissä pyykkiä viruttaa. Arkiset askareet ovat olleet todella raakaa ja rankkaa työtä. Vieläkään en ymmärrä sitä ilmiötä, että miten jäätyneet pyykkiä kuitenkin kuivuvat pakkasessa. Toisaalta ymmärrän, että pakkasta on osattu hyödyntää niin villan tuuletuksessa kuin petivaatteiden raikastuksessa.

Pulsaattorikoneet ja sähkön ja vesijohtojärjestelmän myötä pyykkikoneet ovatkin olleet yksittäisenä keksintönä naisten arkea eniten helpottavia laitteita. Itselläni on nyt ajastimella toimiva pesukone, jossa mikrokuplia vesimolekyyleistä muuntava lisälaite varmistaa, etten edes pesuainetta tarvitse. Kuivausrumpu pyöryttää pyykkiä kuiviksi saman tien. Silittämään vielä joudun, mutta lakanat mankeloin edelleen mummon kaulauspuilla. Energian laitteet saavat katolla puksuttavista aurinkopaneeleista. Ekologista ja helppoa. Vaan leppoisalta näytti myös pilapiirroksen rouvien jutustelu pyykkinaurujen äärellä. Totesivat siinä hyödyntävänsä viimeisimpiä ekologisen pyykkikuivatuksen vaatimuksia, eli tuulta ja aurinkoa. Näitä mietin, kun ripustin pyykkini narulle kuivumaan päivän paisteseen ja pyykkipojilla lujasti kiinnittäen sai tuuli hulmuten kuivattaa loput.

Hartaast'

Jumala luo uutta elämää

"Kun lähetät Henkesi Herra,
se luo uutta elämää,
näin uudistat maan kasvot." Psalmi 104:30

Jouko Vesala, rovasti, psykoterapeutti

Viime kuukausina olemme seuranneet järkyttyneinä Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa Ukrainaa vastaan. Venäjän tarkoituksena on vain tuhota ja tuhota. Useat hyökkäyksen kohteina ovat kaupungit on tuhotu totaalisesti. Miljoonille Ukrainassa kevät ei ollut merkki uuden elämän syntymisestä talven jälkeen, vaan aivan päinvastoin – tuli tuho. Järkyttävää on, että Venäjän ortodoksisen kirkon johtaja, entinen KGB-upseeri, patriarkka Kirill on siunannut tämän hyökkäyssodan. En usko, että Jumala on tässä siunauksessa mukana.

Toukokuun viimeisenä sunnuntaina vietimme Sortavalan Pulli-suvun sukuseuran 40 -vuotisjuhlaa. Väistämättä puheissa ja keskusteluissa tuli mieleen omien vanhempiemme ja isovanhempiemme evakomatkat sotaa pakoon. Nyt samassa tilanteessa ovat miljoonat ukrainalaiset.

Massiivisen pahuuden edessä kristityillä on toivo. Pimeyden keskellä on valo, jonka lähde on meidän ulkopuoleltamme, Jumalasta. Tämä koskee niin meitä yksityisiä ihmisiä oman elämämme keskellä kuin kansojen keskellä. Tässä on meidän toivomme

silloinkin, kun elämä näyttää vajonneen umpikujaan, niin kuin välillä käy. Jumala ei meitä unohda.

Tämä toivo ja usko kantoi vanhempiamme ja esivanhempiamme, kun he joutuivat aloittamaan elämän tyhjistä uusilla asuinseuduilla sodan jälkeen. Näin tapahtui äitini kohdalla, kun hän perheensä kanssa joutui lähtemään Sortavalasta ja appeni kohdalle kun hän perheensä kanssa joutui lähtemään Koivistolta.

Tämä sama koeteltu usko ja toivo ja luottamus Jumalaan kantaa meitäkin sodan jälkeistä sukupolvea. Jumala luo uutta elämää ja näin uudistaa maan kasvot. Tämä usko on usein hiljaista ja näkyy vain elämässä puurtamisena ja työn jälkinä.

Me emme onneksi elä sodan kurimuksessa. Silti elämä ei ole monille helppoa. Monet elämän synkät varjot lankeavat vanhempien ja erityisesti nuorten elämään. Meille kuuluu viesti armolliselta Taivaan Isältä, että Hän luo uutta elämää ja toivoa meidän jokaisen elämäämme. Osamme huomata sitä. Ja vaikka emme huomaisi, niin olemme silti Jumalan siunaavan katseen alla.

Rakastettu
suvun
vanhin
**Rakel
SAARINEN**
o.s. Mäkeläinen

13.10.1917 Koivisto Saarenpää
25.04.2022 Pori

Emme pyytäneet Luojalta
päiviä lisää,
vaan hiljaa kutsuimme Taivaan Isää.
Ota syliisi, taivaaseen kannan.
Hellästi peitele ja levätä anna.

Kiittollisuudella muistaen ja kaivaten

**Raimo ja Marja perheineen
Raili perheineen
Henry-veli perheineen
sukulaiset ja ystävät**

Siunaus toimitettu läheisten läsnäollessa 28.5.2022

Rakkaamme

**Raili Annikki
SALO**
o.s. Iitti

s. 13.6.1935 Koivisto, Härkälä
k. 9.4.2022 Hamina

*Kertokaa Karjalaan liitävät linnut
kumpuni kukille tää.
Vaikka polkuni kauas kotoa kulki,
Karjalan sineen steluni jää.*

Rakkaudella kaivaten
Esko
Jukka, Anu, Lauri ja Maija
Muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten
läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

KOIVISTON viesti

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Lehti jaetaan aina kuluvaan kuun loppupuolella.

Lehteen tarkoitettujen ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm
Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@ramitoivonen.fi

Muussa tapauksessa aineistot toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,

Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana

on postimerkillä varustettu

palautuskuori osoitteeseen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Jäsenasiat, tilaukset, osoite- ym. muutokset:

Aina kirjallisena, mieluiten sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusua.

Seuran jäsenmaksu 39 e, sisältää vuoden jäsenlehdet.

Jäsenlehden postituksesta Pohjoismailhin veloitetaan +3 e/vuosi ja muualle Eurooppaan +8 e/vuosi. Pankkiyhteys: Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 231 2422

Koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Tolvonon, 0400 780 398

Raili Salo os. Iitti in memoriam

Koivistolainen Raili Annikki Salo (o.s. Iitti) kuoli 9. huhtikuuta 2022 Haminassa 86-vuotiaana. Hän oli syntynyt 13. kesäkuuta 1935 Koiviston Härkälän kylässä ja oli Anton ja Lahja Iitin keskimäinen lapsi.

Railin lapsuutta varjosti sota ja evakkomatkat. Raili oli vasta 4-vuotias, kun hän perheineen joutui sodan puhkeamisen takia ensimmäisen kerran jättämään juuri rakennetun kotinsa Härkälässä. Kulkuneuvoja ei riittänyt kaikille ja Raili joutuikin osan matkaa kävelemään kaksi vuotta vanhemman Anja-siskon kädestä pitäen. Matka johti evakkoon Kuhmoisiin ja sieltä myöhemmin Orimattilaan. Raili oli innokas oppimaan ja hän aloittikin koulunkäyntinsä jo kuusivuotiaana ”kuunteluoppilana” Orimattilassa.

Karjalan kannaksen takaisinvaltauksen jälkeen Railin perhe pääsi palaamaan takaisin Härkälään. Elämä oli hetken aurinkoista ja toiveikasta. Koulunkäynti jatkui lähikoulussa, syntyi pikkuveli Pentti ja uuteen taloon rakennettiin sauna. Valitettavasti tätä vaihetta ei kestänyt kauaa ja Railin täyttäessä yhdeksän vuotta, Railin perhe joutui lähtemään toistamiseen evakkoon. Tältä matkalta ei sitten ollutkaan enää paluuta takaisin Härkälän kotiin. Matka vei Tuiskulan kartanoon Angelniemelle Kemiön saaristoon.

Railin vanhemmat halusivat, että Raili suorittaisi keskikoulun, ja nimenomaan koivistolaisessa koulussa. Pieni Raili muuttikin syksyllä 1947 yksin Haminaan oppilaskotiin ja aloitti keskikoulun Haminan-Koiviston yhteiskoulussa. Muu perhe muutti Railin perässä vuotta myöhemmin Haminan Pappilansaaren rintamamiestaloon, josta tuli perheen vakituinen koti.

Railin työuraan kuului työ konttoristina ja kanslistina eri organisaatioissa Haminassa ja Helsingissä. Helsinkiin Raili muutti avioiduttuaan Esko Salon kanssa. Ensimmäisen lapsen, Pekan synnyttyä Raili jäi pois työstä. Myös nuorempi poika, Jukka sai nauttia kotiiidin hellästä huomasta.

Työelämään Raili palasi takaisin 70-luvulla. Hän toimi Vantaan Hämeenkyvän seurakunnan päiväkerron ja koululaisten iltapäiväkerhojen ohjaajana aina eläkkeelle siirtymiseensä asti. 90-luvun lopulla Raili ja Esko muuttivat takaisin Haminaan ja he rakennuttivat omakotitalon Pappilansaaren Railin entisen kotitalon tontille siskonsa Anjan naapurin.

Karjalaisuus ja koivistolaisuus olivat aina Railin elämässä läsnä. Kaiho synnynseuduille säilyi. Rajan avauduttua Raili ehtikin vierailta muutaman kerran Härkälän kylässä. Mieleeni on jäänyt erityisesti tekemämme naisten reissu. Lähdin Railin, äitini Anjan ja siskoni Päivin kanssa omalla autolla ensin Viipuriin ja sieltä taksilla Härkälään. Matka sujui mainiosti ja näimme Railin ja Anjan perheen kotitalon vielä pystyssä, kuten myös heidän mummolansa. Kauniil-

Tunnustuksena ja kiitoksena koivistolaisuuden hyväksi tekemästään ansiokkaasta työstä Koivisto-Seura palkitsi Raili Salon seuran kultaisella ansiomerkillä vuonna 2010.

la hiekkarannalla poksautimme Lada-lämpöisen kuohuviinipullon ja kävimme uimassa. Karjalaisuus näkyi myös Railin vapaa-ajan toiminnassa. Raili oli aktiivisesti mukana ensin Helsingin Koivistolaisissa ja myöhemmin Haminan Seudun Koivistolaisissa. Hän toimi myös Koiviston Härkälän kylätoimikunnan sihteerinä.

Raili oli luonteeltaan lempeä ja vaatimaton ja hän asetti perheen aina etusijalle. Lapset olivat Railille erittäin tärkeitä, niin omat pojat kuin sukulaislapset tai päiväkerhon pikkuiset. Railin sairaus suojeli häntä osin suunnattomalta surulta, jota hän olisi tuntenut, kun heidän vanhempi poikansa menehtyi äkillisesti kaksi vuotta sitten. Erityisesti lapsenlapset Lauri ja Maija olivat lähellä Railin sydäntä ja heidän puuhiinsa häneltä löytyi aina aikaa.

Pappilansaaresta Raili ja Esko muuttivat vielä keskikaupungille kerrostaloon vuonna 2013. Tuohon aikaan puhjennut Railin sairaus heikensi toimintakykyä vähitellen ja vuoden 2020 alusta Raili siirtyi hoivakoti Marskin asukkaaksi. Huhtikuussa 2022 Raili nukkui pois miehensä Eskon ja poikansa Jukan läsnä ollessa. Myös Anja-sisko ja Pentti-veli ehtivät edellisenä päivänä jättää jäähyväiset Railille.

Kirjoittaja Outi Töytäri, Raili Salon kummityttö

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Koivistolaisista hääpäivän juhlista kauan sitten

Vihkiminen tapahtui tavallisesti kolmantena kuulutus-päivänä kirkossa. Sen jälkeen alkoivat hääjuhllaisuudet jakautuen useimmiten kahteen osaan: Läksiäisiin morsiamen kodissa ja varsinaisiin hääjuhliin sulhasen kodissa.

Läksiäisissä kahvia ja ateria tarjottiin kahdessa paikassa, tuvassa tavallisille vieraille ja kamarissa arvohenkilöille. Läksiäiset päättyivät usein virteen, jonka joku isäntämies aloitti sanomalla: ”Kyllä suuta on piesty, mutta Herraa ei muistettu”.

Virren jälkeen morsiuspari lähti sulhasen kotiin, osan nuoresta väestä jäädessä kuitenkin läksiäistaloon tanssiin. Tapaan kuului lisäksi, että kylän nuoret miehet muodollisesti estelivät morsiamen lähtöä hevosen piilotelulla ja jopa rahkeiden katkaisuyrityksellä.

Häätaloon tultiin juhllisesti saattueessa kulkusten kilistessä. Juhlat alkoivat samoin kuin läksiäistalossa aterialla tuvassa ja kamarissa.

Ateriala seurasi ehkä omalaatuinen osa ns. kerran juonti. Pöydälle asetettiin jauhosihtä eli seula ja sen viereen väkijuomapulloja. Sulhasen puhemies ryhtyi toimeen, meni pöydän luo ja otti pullosta ryypyn ja laski rahasumman seulaan sanoen ”Muistakaa morsianta, muistakaa sulhas-ta”. Häntä seurasivat arvojärjestyksessä muut läsnäolijat, totellen puhemiehen kehotusta laskea rahaa seulaan.

Saattoi jopa syntyä kilpailua siitä, kuka laski suurimman summan, ja jonka arvon läsnä olevat ”rollit” myös kuuluttivat. Varakkaat ja arvostaan kiinnipitävät eivät voineet panna puhemiestä tai toisiaan pienempää summaa rahaa ja tilaisuudessa saattoi kertyä uudelle perheelle huomattava summa.

Vuonna 1903 kuvernöörin toimesta väkevien juonti kiellettiin, koska väitettiin sen houkuttelevan nuorisoa juoppouteen.

Häät päättyivät tanssiin, jota jatkui aina aamuun saakka morsiusparin alettua tanssin. Tanssit voitiin myös järjestää lähinaapurin suuressa tuvassa. Aamulla tarjottiin vielä aamiainen, jonka jälkeen vieraat lähtivät kotiin.

Näin kertoili nimimerkki P.S. Koiviston Viesti 5.1964

Toivotan mukavia kesähäitä ja muitakin ihania kesätapaamisia kaikille!

Nähdään myös Koivisto-juhllilla Mäntsälässä 30.7.!

Eija Tuominen

Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii Koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisu toimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
0400 244 290, tuominee@gmail.com
Varapuheenjohtaja, jäsenasiat:
Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
050 482 1240, katarina.hovi@gmail.com
Sihteerit, Jorma Kallonen
Koivukuja 23, 21530 Paimio
p. 0400 834 723, jorma.kallonen@nic.fi
Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen

Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
p. 05 544 8850
Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
p. 040 564 9341
Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
p. 050 539 8693, mhongist@gmail.com
Johtokunta:
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
varajäsen Hanna Silfver, Kaarina

Ritva Ratia-Ahtiainen Lahti. 044 377 7201
varajäsen Raila Hiltunen, Mäntsälä
Jorma Jack, Kotka. 050 061 9482
varajäsen Maarit Raninen, Lammi
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
varajäsen Merja Lapila, Helsinki
Jukka Ratia, Mäntsälä. 050 097 8206
varajäsen Jorma Simola, Lahti
Tiina Torckeli-Pitkäranta, Kemiö.
045 126 6286, varajäsen Leea Helkiö, Salo
Riikka Salokannel, Lahti. 044 231 2422
varajäsen Tuula Ruskeepää, Pornainen

Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
varajäsen Tuula Agge, Parainen
Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj. Veli Sainio,
050 505 6676, veli.sainio@kolumbus.fi
Hallituksen varapj. Sari Piela,
050 431 2564, sari.piela@gmail.com.
Asiamies Anne Markkanen,
0400 687 717, Koivistosaaatio@gmail.com

Koivistolainen Ahti Heino sai muistolaatan karunan kirkopihalle arvokkaalle paikalle

Koivistolaisten Vapaudenristin 2. luokan Mannerheimin ritarin Ahti Heinon muistolaatta paljastettiin 5.6.2022 Karunan kirkon sisäänkäynnin luona. Tilaisuuteen oli saapunut Ahti Heinon sukulaisia ja muuta yleisöä. Paljastustilaisuus oli kaunis ja lämminhenkinen.

**Teksti ja kuvat:
Juha O Luukka**

Sauvo-Karunan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Pauli Rastas lausui paljastuspuheessa kirkkopihalla kirkonmenojen jälkeen kesäpäivänä 5.6.2022 :

- Ahti Heinon vanhemmat muuttivat Koiviston Vatnuorista Karu-

muistokiveä, jossa Ahti Heinon nimi oli ja samoin peitettiin juuri suomalaisten kunnostama pääkivi mustalla aineella, joten nyt on hyvä, että Heinoa muistetaan maassamme arvoisella paikalla.

- Karunan kirkko on yksi kauneimmista merikirkkoistamme ja muistuttaa paljon Koiviston kirk-

Ahti Heinon muistolaatta luonnonkivessä. Oikealla rovasti Esko Laine ja paljastuspuheen pitänyt Pauli Rastas.

Lippuvartio tulee kirkosta muistolaatan paljastuspaikalle.

Sisäkuvaa kirkosta. Meneillään Jumalanpalvelus.

naan välirauhan aikana ja saivat Lempi ja Erkki Tammivaaran Kirulan kylältä asuinpaikan.

- Ahti Heino oli 1921 syntynyt ja siten otti osaa jatkosotaan JR 5:n joukoissa

- Heino hoiti tehtävänsä vähäeleisesti mutta tinkimättömästi ja siksi hänet määrättiin vastuulliseen tehtävään komppanian iskuryhmän konepistoolimieheksi

- Heino kunnostautui 1941 Talissa haupitsipatterin tuhoamisessa sekä Villavaarassa naapuripataljoonan johdattamisessa taisteluun

- Marsalkka Mannerheim nimitti 19.10.1941 Ahti Heinon ritarikseen numerolla 27 ja Heino vastaanotti mitalin Harjavallan sotasairaalassa

- korpraaliksi nimitetty Heino kaatui 14.11.1941 Krivissä Maaselän kannaksella. Oman tykistön laukaukset jäivät lyhyeksi ja ne aiheuttivat välittömän kuoleman. Hän oli kaatuneista ritareista nuorin, vasta 20 vuotias.

- Heino Haudattiin Koiviston kirkon sankarihautausmaalle, jossa hän lepää isiensä maassa.

- Keväällä 2022 venäläiset poistivat kuusi sankarihautausmaan

Koivistolaisen MHR – ritarin Ahti Heinon ritari.

koa. Molemmat ovat rakennettu meren niemelle ja kirkoilla on sama suunnittelija kirkkoarkkitehti Josef Stenbäck.

Pauli Rastaa puheen jälkeen muistivat tervehdyksin Heinoa hänen omaisensa ja mm Sauvon kunta, Paimion seurakunta, Sauvo-Karunan Sotaveteraanit ry, Sauvon Karjalaseura ja Suomen Koivisto-Seurasta Eija Tuominen ja Jorma Kallonen.

Paikalla oli tullut miehikkä-

läläinen sotaveteraanien, lotta-, sotilaspoika- ja koivistolaisaktiivi Terttu Ravi kertoi tilaisuudesta:

- Ahti Heinon muistolaatan paljastustilaisuus Karunan kirkolla oli todella vaikuttava liikuttava ja koskettava.

- Muistomerkin paljastus kauniissa aurinkoisessa ja vihreässä kirkkotarhassa ihastutti arvokkuudellaan ja saimme kuulla Ahti Heinon tarinaa.

- Miulle oli erityisen tärkeää kun sain tavata Ahti Heinon Reino veljen jonka kanssa olemme olleet puhelimitse yhteyksissä. Soitin hänelle viikkoa ennen juhlaa ja hän kehotti osallistumaan.

- Läheisyyttä Heinon perheeseen luo se, että heidän koti Koiviston Kaalialassa oli lähellä Josefina mummoni os Suurhasko lapsuudenkotiä. Monesti olen Kaalialassa käynytkin. Jo lapsuudesta lähtien sanast Koivisto ko kuuntelin mummon haastelevan siskoins kans ja muistelevan paikkaa ja sen kauneutta.

- Ohjelmaisuus kauniissa Koiviston kirkossa muistuttavassa Karunan kirkossa oli todella arvokas ja herkästi koskettava. Perinnekuoro

Saukkojen ja Ann-Marie Heinon yhdessä esittämä Veteraanin iltauuho liikutti mieltä kuten laulun kuuleminen aina. Ann-Marie Heinon musiikkiesitykset kanttorin säestyksellä mm. Jo Karjalan kunnalla lehtii puu, Oi kiitos sä Luojani armollinen ja rovasti Esko Laineen juhlapuhe kuunneltiin syvän hiljaisuuden vallitessa. Sielu sai lääkitsevää lohdutusta. Ohjelman päätteeksi kunnanjohtaja Satu Simeliuksen esittämät kiitossanat avasivat sitten viimeistään kaikkien kyynelkanavat. Puhe tuli täydestä sydäimestä ja avoimin tuntein. Olen kiitollinen, että osallistuin juhlapäivään. Niin paljon jää muisteltavaa elämäni muistojen ”reppuun”.

Näin paljon oli vaikuttanut Ahti Heinon nimilaatan paljastaminen Karunan kirkkopihalla itärajamme koivistolaisjuuriseen Terttu Raviin. Tämän kirjoittajaan teki myös muistotilaisuus jäljen. Se oli kauniisti järjestetty ja muistutti sankarivainaja, Mannerheimin -ristin ritarin Ahti Heinosta olevaa luonnehdintaan: ”Heino hoiti tehtävänsä vähäeleisesti, mutta tin-

Miehikkäläinen Terttu Ravi, joka oli tullut itärajalta tähän tilaisuuteen.

kimättömästi”.

Samoin oli hienoa, että omaiset olivat tuoneet kalliin muistoesineen Ahti Heinon ritarimerkin halukkaiden nähtäville kirkkoon. Tästä nöyrä kiitos omaisille ja tilaisuuden järjestäjille.

Koivistolaisuus ja karjalaisuus ovat vahvasti läsnä Sauvo- Karunassa. Tämä on myös kunnia kaikille veteraaneille.

Kesäretki Brinkhallin kartanoon Kakskertaan

Eija Tuominen

Turun ja Ympäristön Koivistolaiset kävivät tutustumassa Brinkhallin historialliseen kartanoon, joka on tullut tutuksi myös Hovimäki tv-sarjan ja Käsky elokuvan kuvauspaikkoina. Päärakennukseen ei pääse tutustumaan muuten kuin opastetuilla kierroksilla ja ainoastaan kesällä, joten olimme varanneet etukäteen oman opastetun kierroksen kesän ensimmäisenä aukiolopäivänä 7.6.

Brinkhallin kartanon rakennuksineen ja puistoineen on omistanut vuodesta 2001 alkaen Suomen Kulttuuriperinnön Säätiö. Brinkhall sijaitsee kauniilla paikalla Turussa Kakskerranjärven ja meren välissä Kakskerran saarella reilun puolen tunnin automatkan päässä Turun keskustasta. Tiedetään, että samalla paikalla sijaitsee jo 1500-luvulla Brinkkala-niminen kartano. Sen ensimmäinen omistaja oli Turun linnan käskynhaltija Hans Eerikinpoika.

Kartanon nykyinen uusklassinen 15-huoneen päärakennus on peräisin 1790-luvulta ja se on tyyllilajinsa ensimmäinen Suomessa.

Päärakennuksen sisätilat eivät ole alkuperäisessä asussaan, vaan ne saivat nykyisen klassistisen ilmeensä 1920-luvulla. Päärakennuksen tuntumassa sijaitsee kaksi samanikäistä sivurakennusta. Museovirasto on määritellyt kartanon ympäristöineen valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

Kartanon yli 300-vuotias hedelmäpuutarha on alkuperäisessä ruutukaavassaan. Omenapuita on ollut joskus jopa 5 000 ja tuotteita kuljetettiin ympäri Suomen. Nykyään Brinkhallin historiallinen hedelmäpuutarha on yksi Suomen vanhimmista englantilaisista puistoista.

Kartanon historia merkittävänä suurtilana päättyi toiseen maailmansotaan. Talvisodan ja jatkosodan kylmät talvet palelluttivat omenasadon, ja v. 1942 venäläiset pommittivat kartanon kookkaan kivinavetan, joka kuului aikanaan

Turun suurimpiin. Navetasta on yhä jäljellä kiviset seinärauniot.

Kartano on aivan viime vuosien aikana Suomen kulttuuriperinnön Säätiön omistuksessa kokenut muodonmuutoksen. Turkulaiset restaurointipiskelijät ovat entisöineet rapistuneita rakennuksia. Kartano on myös saanut arvokkaita kalusto- ja esinelahjoituksia.

Meitä koivistolaisia kiinnosti kartano hienon historiansa takia, ja lisäksi kiinnostusta herätti myös päärakennuksen sisustukseen liittyvä seikka. Koivistolainen Koivusaaren Patalan kylässä syntynyt ja edesmennyt Valto Kokkala on lahjoittanut runsaasti omia huonekalujaan ja taulujaan kartanoon. Kartanon alkuperäisiä huonekaluja ei ole juurikaan säilynyt, niin lahjoitus on otettu kiitollisena vastaan. Kokkalan lahjoittamia huonekaluja on lähes jokaisessa päärakennuksen huoneessa.

Valto Kokkala, joka oli syntynyt v. 1935, on muistellut kotiaan ja evakkoon lähtöä kirjassa Patala kotikylä Koivistolla. Kokkala kirjoittaa mm. ”Meilt jäi kaik elukat ja muukii omaisuus, paitsi kaks kirstullista tavaraa, jotka mei tarmokas Olga-täti vei ommii tavaroijaa keral liitti ennakkoo, ko alettii haastaa sova alkamisest. Nythä sitä hävitystä pääsis katsomaa, mut miu luontoi ei oo antant periks lähtee”.

Valto Kokkala toimi pankinjohtajana Turussa ja oli innokas keräilijä. Hän testamenttasi lähes koko omaisuutensa Suomen Kulttuuriperinnön Säätiölle. Kokkala oli itse kovasti mieltynyt Brinkhallin kartanoon ja sen puistoon. Hänen lahjoituksensa turvin kartano sai runsaasti arvokasta esineistöä sisätilojensa sisustamiseen. Aloitimme kesäisen retkemme yhteisellä kahvihetkellä kartanon kahviossa Pehtoorinsiivessä, joka on toiminut alkujaan tilanhoidajan asuntona ja konttorina.

Seuraavaksi siirryimme päärakennuksen ovelle, jossa reipas nuori opas kertoi tilan historiasta ja rakennuksista. Sisäpuolella saimme tietää lisää kartanon monivai-

Brinkhallin kartanon päärakennus.

Valto Kokkalan lahjoittamia huonekaluja. Huoneessa vanhat tapetit ja seinäkuvat, joskin siirrettyinä yläkerrasta.

Entinen lastenhuone sisustettu kokonaan Kokkalan lahjoituksilla.

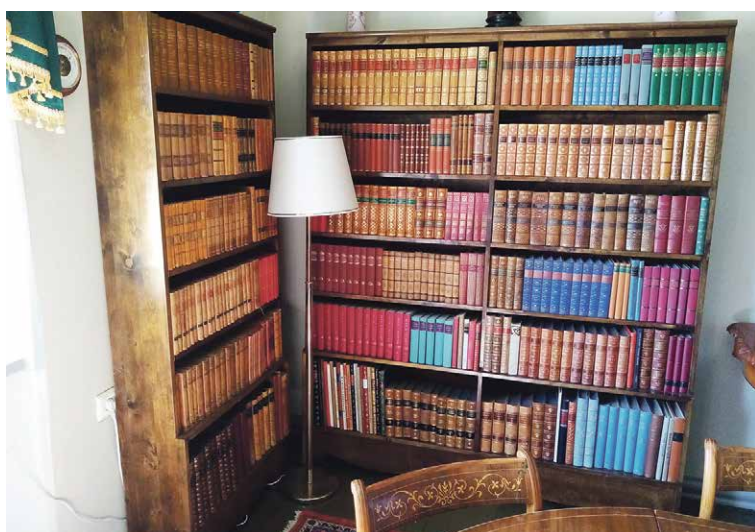
heisesta historiasta monine omistajineen ja lähes tunnin kestäväällä kierroksella 12 kunnostettua huonetta kahdessa kerroksessa tulivat tutuksi. Kuvaaminen on sallittua kartanossa, joten ikuistimme tarkkaan Kokkalan lahjoitukset, joista opas meille myös auliisti kertoi.

Nykyisin Brinkhall elää vahvasti uutta nousua, kiitos omistajan, Suomen Kulttuuriperinnön Säätiön. Vuosi vuodelta rapistunut kartano on saatu entiseen asuunsa Bonsdorffin aikakaudelta kunnioittaen.

Brinkhallista on tullut myös suosittu yksityisten juhlien pito-

paikka sekä musiikista ja taiteesta kiinnostuneiden ihmisten kohtauspaikka.

Mielenkiintoinen lähes tunnin kestänyt kierros hyvin kartanon historian tuntevan oppaan kanssa! Suosittelemme kesäiseksi retkihohteeksi!

Kokkalan lahjoittamia kirjajhyllyjä ja kirjoja.

Kokkalan huonekaluja isännän huoneessa.

Kokkalan kaappi, josta saa avattua työtason.

Erkin ajatuksia Saarenpään linnakkeella

Löytyi lehtileike, jonka runot on oletettavasti kirjoitettu Saarenpään linnakkeella. Loppuun oli lyijykynällä kirjoitettu: Erkki. Tämä tuntemattomaksi jäänyt Erkki lienee runojen kirjoittaja.

*Katson saareltani tykin putken takaa
aamun nousuun uskomattomaan,
kun se jäisen meren usviin jakaa
autereista punahohdettaan.*

*Miten lähelle tuo meri tulla voikaan?
Miten kaukana se yhtyy taivaaseen?
Miten vaikuttaakaan rantapysyn poikaan,
asukkaaseen ulkolinnakkeen?*

*Mantereella ehkä joku kysyy
tavatessa saarten asukkaan:
Miten siellä hyvä tuuli pysyy,
kuinka tullaan toimeen ollenkaan?*

*Täällä meillä on hyvät opettajat:
Meri, tykit, tuuli, taivas vaan
rantapysyn poikaa kasvattavat
vartijaksi kauniin isänmaan.*

*Vänrikin tytön kuvan pöydällä näki hän.
Sotilas pienen tuvan sai siitä ystävän.
Kun katsoi anovasti sen silmiin nauraviin,
vänrikki lupsakasti löi nimen paperiin.*

*Syy lomaperissa: Tavata morsian.
Sais matkan moottorissa ja puolilitteran!
Moottorit reistailivat, veet jäätyisi kenties.
Tuuriaan kiroilivat sotilas, esimies*

*Taivaalla loisti tähti. Salmi sai vahvan jään.
Öin harras pyyntö lähti instanssiin ylimpään.
Se auttoi. Tuli Loma! Kapsäkit pakattiin.
Vartioalus oma vei pojat siviiliin.*

*Nyt meren nuori vahti näit kaiken kaivatun,
vaan käsittämätön mahti yksinäiseks teki sun.
Morsiamesi sinusta keksi, että saarta muistit vaan,
olit tullut hiljaiseksi, et osannut nauraakaan.*

*Etkä osaa kertoa heille, jotka mantereella näät,
mitä kuuluu linnakkeille, miten vierivät lakka-
päät,
miten mietit kaikkea hyvää, kun kaukana on maa.
-On hiljaista, mutta syvää meren keskellä rakastaa.*

*Vähän liian pientä on täällä, vähän liian ahdistavaa,
vaan yksioisella jäällä olis jännää ja mukavaa.
Saispa kytätä hylkeitä kahden kera kersantin
vitsikkään ja tähdätä pintaan labden, kun norppa
nostaisi pään.*

Pirjo Jack-Vihanto on julkaissut 8.6.2022 kirjan *Olipa kerran sukuja ja historiaa*.

Pirjo kirjoittaa kirjassaan "Ilman koronakaranteenia keväällä 2020, kun Uusimaa oli sulkutilassa, kirjan teko olisi jäänyt mietintäesteelle. Minun oli keksittävä jotakin, koska emme voineet ajaa edes mökille, joka oli Hämeen läänissä ja näin aloitin tämän muistelma-kirjan aineistoa keräillä."

Pirjo on kerännyt kirjaan sukutietoja ja kertomuksia omasta lähisuvusta ja samoin miehensä Raimo Vihannon suvusta.

Pirjon vanhemmat olivat Eva o.s. Ratia ja Abraham Jack Humaljoelta.

Kirja kertoo mm. Humaljoen Jack, Peussa ja Ratia -suvuista, perheiden elämästä Koivistolla ja evakkomatkoista.

Sain itsekin kirjoittaa kirjaan omien vanhempieni eri vaiheista Koivistolta alkaen sekä lisäksi isoisemme Mikko ja Simo Ratian ja heidän sisarustensa elämästä.

Kiitos Pirjo!
Tallentakaa muutkin vielä tallentamatta olevaa tietoa omasta suvustanne!

Eija Tuominen

Porvoossa päästiin pitämään vuosikokous ilman korona-peikkoja - ilman maskeja

Porvoon seudun Koivistolaiset r.y. piti sääntömääräisen vuosikokouksen 24.5.2022 Porvoossa Lundintalolla.

Pirkko Metso-Vainio

Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi Pertti Hoikkala ja sihteerinä Eija Vainio.

Johtokuntaan kaudelle 2022 valittiin: Seisomassa vas. Markku Vainio (varapuh.joht), Sirpa Kallio, Seija Laine, Heikki Virkki, Anja Piela, Rainer Montonen, Veikko Kurki (rahastonhoit.), Aili Tölkö, Anni Mehtälä, Seppo Mannonen, Pirkko Metso-Vainio. Istumassa vas. Iris Sainio (puh.joht.) ja Eija Vainio (siht.)

”Kissa ko tekköö kiirehest poikasii, ni ne o sokehii”. Sen tietää jokainen eläviä rotanpyydyksiä talossa pitänyt koivistolainen isäntä ja emäntä.

Viime Viestin tekstissä sattuneen kömmähdyksen vuoksi äidin tekstin osien yhdistämisessä ei ollut kyse mistään Pietarin Trollitehtaan kiusanteosta vaan ihan minun omasta töppäilystäni.

Tunnustan syyllisyyteni ja pyydän lukijoilta anteeksi aiheuttamaani harmistumista.

Laitan nyt sen tekstin, jonka olin alun perin tarkoittanut edelliskerran tarinan loppuun sen sinne jostain eksyneen toiston asemesta.

Martti Piela

Impi Piela Moskovan rauha

(Jatko)

Saunan lattialla oli Suojalassakin oljet, eikä lämmössä ollut keuhmista myöskään, mutta tuona päivänä, jos milloin, sauna oli tosi tarpeeseen.

Onnettomuuksista ei tullut loppua täällä Suojalassakaan. Kun olimme olleet vasta vähän aikaa uudessa asuinpaikassamme, kun jo Onnetar käänsi selkänsä jälleen meille. Piharakennuksessa asuvan siirtolaisperheen lapset sairastuivat tulirokkoon. Koko talo eristettiin. Posti oli haettava tien laitaan pystytetystä laatikosta. Onneksi kukaan lapsistani ei saanut tartuntaa. ”Eihä tauti tartu, eikä rutto ruppee, jollei Jumala salli,” äitini selitti. Mutta viiden viikon karanteeni tuntui kaikista pitkältä.

Oli päästy jo huhtikuun loppupuolelle, kun sain Jannelta kirjeen. Hän kertoi, että hän pääsis vapaaksi. Otin potkukelkan ja lähdin miestäni vastaan. Kerroin lapsille, etteihän isä muuten

löytäisi tietä meidän luoksemme. Kiiruhdin joen yli, joka vielä oli jäässä. Kun tulin tien laitaan, jota pitkin autot kulkivat, istahdin kelkan istuimelle tien laitaan odottamaan. Tie edessäni oli mutkainen, kiemurteli joen reunaan, nousi jyrkkää mäkeä ylös, toista alas. Jo kaukaa saattoi nähdä jonkin auton tulevan esiin mäelle mutkan takaa ja taas laskeutuvan laaksoon näkymättömiin.

Lasken autoja. Tuolta tulee yksi. Menee ohi. Tulee, menee, auto toisensa perään. Mikään ei pysähdy kohdallani, ei näy Jannea tulevaksi. Kello on jo kahdeksan illalla. Ei varmaan tänään enää tulekaan. En pysty kuitenkaan lähtemään kotiinkaan. Jään edelleen odottamaan.

Kevätilta on viehättävä. Laskevan auringon punerrus kulmaa taivaan rantaa puitten takana. Mieleni on rauhaista. ”Mie lasken seitsemää sattaa. Jos ei sit oo tult,

ni lähen kottii,” päätän mielessäni. ”Yks, kaks, kolme..” Kun olen laskenut kuuteensataan, tieltä alkaa kuulua lähestyvän auton surinaa. Herkistän korviani paremmin kuullakseni. Kohta vilahtaa näkyville kuorma-auto. Nousen ylös paremmin nähdäkseen. Sydän hypähtää kurkkuun, jännitys kasvaa. ”Jos hää sitteskii tulloo tuos!” Auto pysähtyy kauempana. Koetan erottaa, näkyisikö Janne. Ulos autosta astuu mies sotapuvussa. Kuka? Mies lähtee astelemaan minua kohti. Se on varmasti hän! Lähden häntä vastaan. ”Siinhä sie oot. Mie luulin jo monta kertaa siu kaatunee!”

Jälleennäkemisen riemulla ei ollut rajoja. Kiiruhdimme yhdessä lastemme luo. Iloa ja riemua riitti koko illaksi. Myös talon oma poika oli päässyt pois sota-toimista. Hän osoittautui oikein reiluksi mieheksi.

*Lasken autoja.
Tuolta tulee yksi.
Menee ohi. Tulee,
menee, auto
toisensa perään.
Mikään ei pysähdy
kohdallani, ei näy
Jannea tulevaksi.*

Impi Piela

Kuvassa nuori Armi Airaksinen sittemmin Ratia, teininä. Ennen marimekkouraa. Mistähän idea raitapaitaan on tullut.

Mie tiijjän

Martti Piela

Viime viikoloppun mie olin tuol naapuripitäjäs Sipilä kyläs urheilemas, pitkäst aikaa. Urhelust ko haastetaan, saahaa myö suomalaiset usjast vielkii röyhistä rintaa ja muistella kunnia kenttiä, nykyisi tok harvemmi ko Paavo Nurme ja Tapsa Rautavaara aikoihi.

Nyt tälkää kertomal ei kyl oo olt mitekää rinnaröyhistelley aihetta, ainakaa miul. Pelattii ulkosal kauniil ilmal mölkkyy. Mie olin kyl vähäse sekottant nuo kaks karjalaista pelii, ko luulin, et ollaa mänös pellaamma kyykkää. Sitähä mie olin kerra Porvoo Linnamäe kentäl erehtynt kokeilemmaa, ko Porvoo Koivistolaisii sillone ja monnii vuosii aja toimint varapuheenjohtaja ja kunniajäsen Karvose Pena patisti kaikki johtokunna jäsenet mukkaa yhtee kierroksee kyykkää. Ja saivat miutkii vaarast huolimatta kokeilemmaa, osuisinko heittämaa kapulan otsahei vai katoaiskos se johokii pusikkoo. (Itsehä Pena ol monis Koivisto-

Porvoon s. Karjalaisten varapuheenjohtaja selvittää kisaajille Mөлkkyy-kisan säännöt Sikilän tapaamisessa

juhliis voittajaks pelant kyykkämestar.)

Mie mäni katselemaa päält, ko miesjoukkue pelas nyt siel karjalaisii tapaamises mölkkyy. Saivat miutkii kokeilemmaa, et mite nopiast joutusi pelist ”ulos”. Eihä siihe kauvaa mänt, tietystkää, ko sit löysi itsein palkintorivis otta-

mas vastaa miesjoukkee ”kaikist ensimmäeks ulosjoutunt”.

Miul o kotonnai asunnos käynt sellasta myrsky, et mie en ennää löyväkkää aina sitä, mitä etsin. Ko nyt o asjoi pantu järjestyksee. Enne mie tiesin, mis lehtiläjäs olliit ne lehet, mitä mie tarvitsi, ko pit löytää vastaukset

Tiijjät sie? -kysymyksii. Mutt’ en ennää. Ne o järjestetty. Nyt mie en löyvä sitä lehte, mist oisi helpost saant vastaukset viimesimmä Viesti kysymyksii, nii et miu pittää hakkee ne tiijjot eri kirjoist tuolt hyllylöistäi. Täl kertaa enimmäksee Gummeruksen Olympiakisat 100 vuotta/Ateenasta Atlantaan 1896 - 1996 -muistelmateoksest (Jyväskylä Helsinki).

Näisthä asjoist viime Viestis mie teilt uteli.

1) 1948 Lontoo kisois suomalaiset toivat kottii 20 mitalii, mist kahaksa ol kultasii. Hoppeeta ol nist yks vähemmä ja ronssiiki riitti viel viis kappaletta. Mitalitilastos Suome juoksuhaavvois harjotelleet pojat olliit kuuvven-sii. Kultaa jaettii Lontoos myöskii Aale Tynnil, kuka kummostaatu urheilukilpailuis harvinaisel alal, runouves, lyriikkakirjallisuuvves.

2) Tapsaha harjottel keihäheitto kaveriin Toivo Hyytiäise kans

täl naapurkyläs Kerkkoos, mis hyö kiskoit keihästää maaviljelijä heinä’lo seinää vast. Mie en oo kuult, et kummal höist ol useramp voitto niis kisois. Mut Lontoo Wempleyl Tapsa latas kisavälineheen 69.77 metri päähä. Toivokii ol seuraavis kesäkisois Helsingis olympiaronssimitalisti hääkii.

3) Pena juoks 1955 kaks viie tonni estejuoksu virallista maailmaennätystä, enstai Helsingis ja sit Oslos. Myöskii kolmel Tonnil hää tek ennätyksii. Hänel tehti vatsaoperaatio 1956, mist johtu, et hää Rooma kisois karsiutu jo alkueris ajal 9.04.8. Melpöörni kesäkisoihii hää ei siis osallistunt olleskaa, eikä Suomikaa. Ja ratsastukse osalt kisat käytiiki Tukholmas siks, et Australia lainsääväntö etelleyti eläimilt pitkää karanteeniaikaa.

6 - 7) Koivistolaise Karhu suvus kasvo kovvii pyöräilijjöö, esmerkiks Eero ja Pertti Karhu ja Kimmo tytär Iiris.

72. Koivisto-juhlat Mäntsälässä lauantaina 30.7.2022

Tervetulloo Mäntsälää mei koivistolaisii yhtehissee suurjuhlaa!

Mäntsälän kirkolla

10.00 Seppelten laskut sankarihaudalle ja
Karjalaan jääneiden muistomerkillle.

Mäntsälän Suurlava, Maisalantie 7, 04600 Mäntsälä

11.00 Juhlien avaus ja lipunnosto
11.15 Seurustelua ja Koivistolainen tori
11.00-14.00 Lounas seisovasta pöydästä
14.00 Pääjuhla
Yhteislaulu: Karjalaisten laulu
Tervetulosanat
Kylien kynttilät syttyvät
Yhteislaulu: Mie muistan
Mäntsälän kunnan tervehdys
Musiikkiesitys
Juhlapuhe
Musiikkiesitys
Nuoren koivistolaisen puhe
Vuoden Koivistolaisen 2022 julkistaminen
Ansiomerkkien jako
Päätössanat
Maamme laulu

Pääsylippu 30 e (sisältää myös lounaan ja kahvit)

Myyntipöytävaraukset 15.7.2022 mennessä

Jorma Kallonen, 0400 0834 723, jorma.kallonen@nic.fi

Kirjojen kirpputori Koiviston-juhlilla

Lahjoittamalla ja tuomalla tarpeettomia Karjala-aiheisia kirjoja
Koivisto-juhlille tuette Koivisto-Seuran toimintaa. Kiitos!

KOIVISTON AUTO
www.koivistonauto.fi

Valentinan Montanka-nuket suojelevat ukrainalaisia

Teksti Riikka Salokannel

Kun turkulainen Pirkko Kapiainen kyseli kansallispukuryhmässä pukukankaiden tilkkuja ukrainalaisten nukkeja varten, luulin niistä tehtävän matkamuiostonukien vaatteita. Toimitin Koiviston puvun rekkokuosia pyyhekankaista ja joitakin ompelutarvikkeita Turkuun ja tilaisuuden tullen päätin käydä tapaamassa nukentekijää. Vähänpä tiesin Motanka-nukeista ja niiden tekijästä, ihanasta, taiteellisesta Valentina Derchukista tyttönimeltään Legenkayasta.

Viisi päivää Valentina oli matkustanut suojaan sodan jaloista matkaseuranaan Milka-kissa pentuineen. Pirkko oli ollut talkoissa auttamassa sotaa pakenevia. Kun hän kohtasi Valentinan, syntyi samalla intuitiivinen päätös majottaa Ukrainan evakko omaan kotiin. Valentina on tuonut värejä ja eloa taloon. Paitsi nukentekijä hän on myös muusikko. Hän laulaa sanoittamia lauluja. Tekstit kertovat elämästä, rakkaudesta, ihmiskohtaloista. Valentina on myös runoilija. Hän on laulutekstien lisäksi kirjoittanut yli 400 runoa.

Edellisenä yönä Valentina oli

kolmeen saakka ommellut juuri näitä kahta nukkea. Toinen niistä kertoo, tai paremminkin suojelee ukrainalaisia. Siinä on kansankulttuurin piirteitä. Päänauhan värit ovat kuin Ukrainan lipussa: sininen kuvaamassa taivasta, keltainen symboloimassa kullanhoitoisia viljavainioita. Tämä taivas, nämä pellot, tämä kansa kärsii nyt sodasta ja tarvitsee kaiken turvan ja suojelun. Yli 5000-vuotta ihmishahmoja on tehty suojeleviksi amuleteiksi, idoleiksi. Motanka-nukkeja on Ukrainassa tehty hedelmällisyssymboleiksi, parantamaan sairaita lapsia ja suojaamaan koteja pahoilta hengiltä ja haamuilta. Nuket valmistetaan käsillä olevista materiaaleista. Alun perin käytettiin heiniä ja olkia, täytteenä yrttejä, nykyisin erilaisia kankaanpaloja. Nuket ovat kasvottomia. Kasvojen kohdalla usein nauhoista tehty risti. Muinaisten uskomusten mukaan kasvot peilaavat sielua, ja koska sielu voi olla hyvä tai paha, on turvallisempaa olla antamatta nukelle sielua ollemaan.

Valentinan valmistamista nukkeista toinen on hempeän kaunis, kuin juhlamekossaan. Valentina kertoo, miten keveät kankaat

symboloivat elämän kevättä, nuoruutta. Kauniin nukun suojeleva voima halutaan kohdentaa johonkin todella raakalaismaiseen. Nukke on tehty suojelemaan sodassa raiskattuja lapsia, tyttöjä ja poikia, naisia. Hän näyttää lisää kuvia tekemistään Motanka-nukeista. Niiden joka ikinen yksityiskohta on harkittua. Yhden nukun monen monet napit kertovat jokainen jostain unelmasta, toisessa nukessa avaimet auttavat ongelmaratkaisussa, kolmannen nukun yrittävät parantavat ja neljäs

sopii siirtymäriittiin tytöstä naiseksi. Valentina on tehnyt useita kymmeniä nukkeja. Jokainen yksityiskohta myöten huolella ja viimeistellysti tehtyjä.

Olen vaikuttunut, liikuttunut, kiitollinen siitä miten Valentina kertoo kansastaan ja kohtalostansa näiden nukkiensa kautta. Valentinan Motanka-nuket eivät

ole matkamuistoja, ne eivät ole taidetta, ne ovat vahvaa tarinaa ja symboliikkaa ihmisten haavoittuvuudesta ja voimasta, peloista ja turvasta.